

Miljøverndepartementet
 Postboks 8013 Dep.
 0030 Oslo

Dato 13.08.2012
 Deres ref: 201101274/VEF
 Vår ref: tb/abelia

Høring – Utredning om formidling av grunnbok- og matrikkelinformasjon fra Statens kartverk

Vi viser til høringsbrev fra Miljøverndepartementet datert 10.05.12, hvor utredning om mulige avgivergrensesnitt for grunnbok- og matrikkelinformasjon sendes på høring.

Viderebruk av offentlig informasjon er en svært viktig kilde til innovasjon og nye smarte tjenester til samfunnets beste. Dette er et område i rask utvikling, hvor vi bare er helt i startgropen for utvikling av området. Det er også et viktig demokratisk prinsipp at offentlig informasjon gjøres tilgjengelig for allmenheten. Regjeringens offisielle politikk er derfor å sikre en liberal tilgang og viderebruk av offentlig informasjon, understreket både i Soria Moria-erklæringen, en rekke utredninger og i Regjeringens digitaliseringsprogram.

Aktiv viderebruk av kart- og eiendomsinformasjon er særlig viktig da det inngår i og ofte er en forutsetning for svært mange nye og eksisterende tjenester. Videre drar vi i Norge fordel av en høy kvalitet på denne type data, bl.a. gjennom arbeidet til Statens kartverk. Derfor blir det spesielt viktig at politikken på dette området er aktivt medvirkende til viderebruk, innovasjon og næringsutvikling.

Det er derfor overraskende og svært uheldig at Miljøverndepartementet sender en utredning på høring som i praksis kan medføre at store muligheter for samfunnsinnovasjon og vekst faller bort. Selv om det også finnes gode ansatser, utgjør utredningen i sum et markant steg i feil retning og er til dels i direkte strid med regjeringens uttrykte viderebrukspolitikk, næringspolitiske intensjoner, konkurranseregulering mv.

I det følgende går vi ikke i detalj når det gjelder utredningens ulike deler, men avgrenser vårt svar til å redegjøre kort for de viktigste innvendingene. Deretter redegjør vi for hvilke hovedprinsipper som bør legges til grunn for det videre arbeidet.



Særlige innvendinger mot utredningen

En gjennomgang av utredningen avdekker raskt vesentlige svakheter. Nedenfor er en sammenfatning av de viktigste innvendingene som må adresseres i oppfølgingen:

- At det legges opp til at Kartverket ikke skal avgi rådata, men sammenstilte datafelter/produkter definert som "Grunndata". Dvs at Kartverket selv får definere hva de legger i "rådata", og næringslivet må forholde seg til Kartverkets sammenstilte produkter. Dette medfører tekniske begrensninger for bearbeiding og verdiøking av datainnholdet for alle andre enn Kartverket selv.
- At immaterielle rettigheter brukes som argument for å regulere viderebruk av offentlig informasjon. Det er alminnelig enighet om at staten har rettigheter til sine databaser. Derimot er spørsmålet hvorvidt det skal håndheves immaterielle rettigheter overfor tilgjengeliggjorte data som private aktører verdiøker. Det er intet i jussen som tilsier at det skal være statens oppgave å bruke immaterielle rettigheter som begrunnelse for å hindre viderebruk av offentlige data.
- At utredningen unnlater å ta stilling til valg av prismodeller. Utredningen gir inntrykk av at Kartverket selv skal velge prismodell. Med forslag om gratis data til enkelte brukergrupper, og betalbare data til næringslivet, oppstår risiko for uønsket kryssubsidiering. Kartverket kan også fritt fortsette med pris avhengig av volum på viderebruk, noe som virker dempende på innovasjonslysten. Når eiendomsinformasjonen inngår som delkomponent i nye verdiøkede produkter vil denne modellen gi utfordringer både mht avregning og prising av produktene. En prismodell basert på viderebruk er heller ikke forenlig med prinsippet om kostnadsbasert prising fordi Kartverket i marginal grad påføres merkostnader. Modellen medfører også et rigid og ressurskrevende rapporteringsregime.
- At det ikke tydeliggjøres hvilken rolle Kartverket er tenkt å ha i markedet i fremtiden. Utredningen åpner for at Kartverket selv kan gå langt i å utvikle produkter og selge disse i markedet. Det vil kneble næringslivets muligheter for å drive verdiskaping. Det er sterkt problematisk om Kartverket blir en subsidiert, kommersiell aktør i markedet og myndighetsorgan med hjemmel til å regulere rammevilkårene for sine konkurrenter i det samme markedet.
- At hensyn til personvern brukes som argument for å hindre viderebruk av offentlig informasjon. Det gis et inntrykk av at private aktører ikke vil kunne behandle personopplysninger på tilfredstillende måter, og at dette er et argument mot viderebruk av offentlig informasjon. Det finnes allerede et sammenfattet og godt regelverk gjennom Personopplysningsloven. At aktørene følger norsk lov og respekterer bestemmelser for personvern må utredningen kunne forutsette.



Forslag til hovedprinsipper for videre arbeid

Som det er redegjort for ovenfor foreligger det vesentlige mangler ved utredningen, For å sikre en tydelig politikk i tråd med overordnede politiske intensjoner bør følgende prinsipper legges til grunn for det videre arbeidet:

- Det er særlig viktig at næringslivet sikres tilgang til sanntidsoppdaterte rådata. Det forutsetter en klar definisjon av rådata utarbeidet i felleskap mellom departementene og næringslivet. Kjøpte rådata må kunne lagres lokalt kombinert med løpende oppdatering av sanntids endringsdata. Dette er avgjørende for å stimulere private aktører til å utvikle innovative tjenester.
- Næringslivet må kunne utøve fri viderebruk innenfor rammene av norsk lov uten at staten bruker immaterielle rettigheter til å forhindre en slik viderebruk.
- Data må tilgjengeliggjøres så billig som mulig og mot et fast vederlag som ikke er knyttet opp mot kundens nytte/viderebruk av dataene. En prismodell må uansett ikke overstige kostpris for betalende kunders viderebruk av data. Kostnader for formidling til brukergrupper med gratis tilgang til data må dekkes på annen måte.
- Miljøverndepartementet bør etter vårt syn sikre at Kartverket begrenser sin kommersielle rolle i markedet. Dersom Kartverket likevel skal opptre på linje med andre kommersielle aktører i markedet, må datatilgangen organiseres slik at Kartverkets distribusjonssenheter må forholde seg til de samme tilgangskriterier, innpriser og eventuelle bruksbegrensninger som de øvrige kommersielle aktørene. En må unngå en konkurransesituasjon hvor Kartverket både blir kommersiell aktør og myndighetsorgan for sine konkurrenter. Alternativt må det på plass et organisatorisk skille mellom forvaltningsaktiviteter og kommersiell virksomhet.

Når det gjelder valg av alternative løsningsmodeller, bør Miljøverndepartementet også se på erfaringer fra sektorer utenfor sitt virkeområde, både i Norge og internasjonalt. Eksempelvis har Brønnøysundregistrene gode erfaringer fra sin modell, hvor de tilgjengeliggjør løpende oppdaterte delkopier av sine registre til autoriserte distributører. De opererer med en fast pris, og distributørene har fri rett til viderebruk innenfor rammene av norsk lov. Videre er dette selvsagt også et stort tema internasjonalt, der bl.a. USA, Storbritannia og en rekke andre land har kommet til dels lengre i utvikling av viderebrukspolitikken.



For øvrig har vi merket oss den store debatten om utredningen både internt i forvaltningen, mellom departementene, i store deler av næringslivet og i senere tid i media. Gitt en så klar og tydelig uenighet rundt de fremtidige veivalgene for et så viktig saksområde bør det tas initiativ til en ny omforent prosess, der utviklere og næringsinteresser trekkes inn i prosessen, før det treffes vedtak i saken.

Med vennlig hilsen

Paul Chaffey
Administrerende direktør
Abelia

Abelia representerer kunnskapsnæringen og er NHOs 4. største landsforening. Abelia er i rask vekst og organiserer medlemsbedrifter over hele landet innen bl.a. IT, telekom, undervisning, forskning, konsulenttjenester og kreative virksomheter. Kunnskapsnæringen utgjør nå mer enn 500 000 sysselsatte i Norge – og er en sentral drivkraft for norsk økonomi.